

Loahpalaš gáhppálat

Konvenšuvdna

Norgga ja Ruota gaskka rádjerasttildeaddji boazodollui

Norgga ja Ruota ráđdehusat,

mat dan olis go sápmelaččat leat eamiálbmot geat boazodoaluin leat álgoáiggiid rájes rasttildan ealuiguin dan ráji mii dálá áiggis lea riikkarádjin Norgga ja Ruota gaskka,

mat vuhtiiváldet rádjesoahpamuša vuosttaš lasáhusa (kodicilla) golggoamánu 7. ja 18.b. 1751, mii nanne sápmelaččaid vuoigatvuođa johtit bohccuiguin nuppi riikii ja doppe ávkkáštallat vuoigatvuođaid dološ vieruid mielde,

mat vuhtiiváldet ahte dokumeantta 3 vuodul sámi álbmoga birra, mii lei mielddusin dan dokumentii mii láidii Ruota searvat Eurohpalaš uniovdnii, leat dat gullelaš áššebealit dohkkehan Ruota geatnegasvuođaid sámi álbmoga ektui náššuvnnalaš ja internáššuvnnalaš rievtti vuodul,

mat, nu guhká go boazosápmelaččat goappaš riikkain eallinvuogi ja ealáhusa seailuheami dihtii dárbašit rádjerasttildeaddji boazodoalu, áigot doalahit ja seammás láchit dilálašvuođa dása,

leat ovttaoaivilis čuovvovačča hárrái:

Kapihtal 1. Vuodđoprinsihpat

Artihkal 1

Dát konvenšuvdna guoská rádjerasttildeaddji boazodollui Norgga ja Ruota gaskka.

Konvenšuvnna mearrádusat gusket orohahkii dahje orohaga boazodoallái ja čerrui dahje čearu boazodoallái.

Artihkal 2

Konvenšuvnna ulbmil lea ovddidit ja

Loahpalaš gáhppálat

ovdánahttit ovttasbarggu riikkaid gaskka, orohagaid ja čearuid gaskka ja ovttaskas boazodolliid gaskka vai guohtuneatnamat geavahuvvojit vugiin mii addá guhkilmasvuođa ekologalaš, ekonomalaš ja kultuvrralaš nana boazodollui goappaš riikkain.

Konvenšuvdna galgá adnojuvvot nu ahte ii hehte ođđa heivvolaš doallovugiid boazodoalus mat čuvvot lunddolaš servodatovdáneami.

Artihkal 3

Rádjerasttildeaddji boazodoallu galgá čuovvut vuoigatvuođaid ja geatnegasvuođaid mat leat náššuvnnalaš rievttis dan riikkas gos boazodoaluin bargá, jus eará ii leat daddjojuvvot dán konvenšuvnnas.

Artihkal 4

Náššuvnnalaš eiseváldi nuppis dán guovtti riikkas, mii veardádallá galgá go addojuvvot lohpi álggahit doaimma guovlui mii dán konvenšuvnna mielde sáhtá adnojuvvot rádjerasttildeaddji boazodollui, galgá veardádallamis fuolahit vai guovlu nu guhkás go lea vejolaš suodjaluvvo doaimmaid vuostá mat dettolaččat sáhttet váddudit boazodoalu dán guovllus.

Jus dákkár doibmii goitge addojuvvot lohpi, de galgá riika fuolahit ahte boazoguohtundárbbut dáhkiduvvojit dahje, jus dát ii leat vejolaš, máksit ekonomalaš buhtadusa náššuvnnalaš rievtti mielde.

Artihkal 5

Konvenšuvnna čađaheapmái galget ásahuvvot guokte bastevaš orgána, oktasaš goappaš riikkaide; hálddašanorgána, Norgga-ruota guohtunlávdegoddi (Guohtunlávdegoddi) ja dárkkistangoddi, Norgga-ruota dárkkistangoddi (Dárkkistangoddi).

Artihkal 6

Orohagat ja čearut sáhttet nuppi riikka

Loahpalaš gáhppálat

eatnamiid atnit boazodollui nu movt daddjojuvvo sierra beavdegirjjis (guovlobeavdegirjjis) mii lea dán konvenšuvnnas mielddusin (1. mielddus).

Artihkal 7

Orohat ja čearru sáhtta dahkat ovttasbargosoahpamuša mii spiehkasta guovlobeavdegirjjis. Dát soahpamuš sáhtta duššefal fátmastit daid vuoigatvuođaid mat gullojit boazodollui ja guoskat duššefal guovlluide mas unnimustá nuppi šiehtadusolaččas lea vuoigatvuohta bargat boazodoaluin náššuvnnalaš lágaid mielde dahje dán konvenšuvnna mielde.

Ovttasbargosoahpamuš ii galgga mielddisbuktit dettolaš váttisvuođa eará guoskevaš beroštumiide. Soahpamuš berre sisttisdoallat govttolas eretcealkineavttuid.

Ovttasbargosoahpamuša galgá Guohtunlávdegoddi dohkkehit ovdalgo lea dohkálaš. Soahpamuša giedahallamis galgá lávdegoddi geahčat bearrái ahte soahpamuš bohtá ávkin konvenšuvnna ulbmila ollašuttimii 2. artihkkala mielde. Lávdegoddi sáhtta ovdalgo dohkkeha soahpamuša, addit earáide go šiehtadusolaččaide vejolašvuođa buktit cealkámuša áššái.

Dán konvenšuvnna mearrádusat gustojit nu guhkás go dat leat heivejit guovlluide mat fátmastuvvojit ovttasbargošiehtadusain mat leat dohkkehuvvon goalmát oasi mielde. Jus soahpamuš loahpahuvo, de bohtá guovlobeavdegirji fápmui.

Artihkal 8

Guohtunguovllut mat leat čállojuvvon guovlobeavdegirjái dahje ovttasbargosoahpamušaide eai mearkkaš makkárga oaivilváldima eaige leat stáhtaid oaivilat das man viidát vieruiduvvan riekti fátmasta. Dat mielddisbukta ahte konvenšuvdna ii váikku vieruiduvvan rievtti boazoguohtumii mii nuppi riikka boazodolliin lea nuppi riikkas. Áššegeahčcaleapmi das man viidát

Loahpalaš gáhppálat

vieruiduvvaon riekti manná ii gáržžiduvvo ge dasto dán konvenšuvnnas, muhto dat dahkkojuvvo priváhtarievtti mielde Norggas *guhkesáigge eanangeavaheami* vuoigatvuoda hárrái ja Ruotas *guhkesáigge eanangeavaheami* vuoigatvuoda hárrái.

Jus geatge oaivvildit alddineaset leat vieruiduvvan riekti boazoguohtumii nuppi riikkas olggobealde daid guovlluid mat guovlobeavdegirjjis leat mearriduvvon, de sáhttet cegget ášši duopmostullui dán riikkas vai ášši geahččaluvvo. Dakkár áššeceggen galgá ovddiduvvot guoskevaš diggegoddái Norggas ja diggeriektái Ruotas.

Jus riektevuoimmálaš duomuinn čájehuvvo ahte nuppi riikka boazodoallis lea vuoigatvuoha boazoguohtumii nuppi riikkas, de duopmu manná ovdalii dán konvenšuvnna. Nubbi riika galgá fuolahit vai boazodoallit geaidda guoská, ožžot vejolašvuoda atnit ávkin dán vuoigatvuoda dahje jus dát ii leat vejolaš, ožžot ekonomalaš buhtadusa náššuvnnalaš rievtti mielde.

Kapihtal 2. Rádjerasttildeaddji boazodoalu sierra vuoigatvuodat

Artihkal 9

Vuosttaš rádješiehtadusa kodicilla golgotmánu 7. ja 18.beivviid 1751 ii bija, riikkaráji rasttildeamis, eará noađuhemiid rádjerasttildeaddji boazodollui eará go dat mat daddjojit kodicillas.

Dán konvenšuvnna vuodul galgá duollo-, vearro- ja divatfriddjavuohta gustot buot dain diliin mat namuhuvvojit dán artihkalis ja 10. artihkalis.

Sus gii dán konvenšuvnna mielde bargá bohccuiguin nuppi riikkas lea čuovvovaš riekti

1. boazobarggu oktavuodas rasttildit riikkaráji ja orrut nuppi riikkas
2. nuppi riikkas dain guovlluin mat adnojit 6. dahje 7. artihkkaliid mielde ja njuolggadusaid mielde mat gustojit riikka iežas boazodolliide,

Loahpalaš gáhppálat

- a. váldit boaldámuša ja muoraid boazodoalu atnui
 - b. cegget rusttegiid dahje viesu maid dárbbáša boazodoalus
 - c. bivdit ja guolástit
3. jus dárbbášuvvo boazodoalu atnui galgá duollo-, vearro- ja divatfriddjavuohta gustot nuppi riikkas, fievrridit ja, siskkobealde daid njuolggadusaid mat gustojit riikka iežas boazodolliide atnit
- a. beatnagiid, heasttaid dahje eará elliid
 - b. biergasiid, boazofuodđariid, reaidduid ja ávdnasiid maiguin cegge ja divoda rusttegiid jna.
 - c. vearjjuid ja báhčinneavvuid
 - d. rádiojietnasádden- ja jietnavuostáiváldinreaidduid
 - e. mohtorfievrruid ja meahcevuodjinfievrruid
 - f. eará dárbbášlaš biergasiid.

Artihkal 10

Sutnje gii dán konvenšuvnna mielde bargá boazodoaluin rastá riikkaráji gustojit čuovvovaččat:

1. Geažotbeallji dahje dovdameahtun boazu fuolahuvvo daid mearrádusaid mielde mat gustojit dan riikkas gos boazu lea.
2. Eallibohccot ja njuovvojuvvon bohccot ja boazobuktagat iežas atnui sáhttet fievrriduvvot nuppi riikii mas duollo-, vearro- ja divatfriddjavuohta galgá gustot.
3. Bohccuid sáhtta njuovvat nuppi riikkas ja dasto fievrridit ruovttoluotta ruovtturiikii mas duollo-, vearro- ja divatfriddjavuohta galgá gustot.
4. Bohccuid sáhtta njuovvat nuppi riikkas ja vuovdit daid doppe dan riikka sisafievrridan- ja vuovdinmearrádusaid mielde.
5. Unnit meari bohccuid sáhtta spiehkkasemiin njuovvat nuppi riikkas ja vuovdit doppe mas duollo-, vearro- ja divatfriddjavuohta galgá gustot, jus vissásit lea soameheapmi fievrridit bohccuid ruovtturiikii.
6. Bohccuid fievrrideapmi mohtorfievrruin

Loahpalaš gáhppálat

riikkaid gaskka sáhtta dahkkojuvvot
mohtorfievrruin mii lea dohkkehuvvon dán
lágán fievrrideapmái juoppá riikkain.

Kapihtal 3. Norgga-ruota guohtun- lávdegoddi

Artihkal 11

Guohtunlávdegottis galget leat vihtta lahtu geat
nammaduvvojit njealji jahkái. Goabbatge riikka
rádđehusat nammadit guokte lahtu, mas nuppis
sudnos galgá leat nana máhtolašvuohta
boazodoalu birra ja nammaduvvo riikka
boazoealáhusa árvalusa mielde. Dasa lassin
galget rádđehusat ovttasráđiid, Norgga ja Ruota
sámedikkiid árvalusa mielde, nammadit ovttá
lahtu gii galgá leat lávdegotti jodiheaddjin.

Juohke lahttui nammaduvvo persovnnalaš
várrelahttu seammá eavttuiguin go váldolahttu.
Jodiheaddji várrelahttu lea Guohtunlávdegotti
nubbinjodiheaddjin.

Artihkal 12

Dan muddui go ii leat mearriduvvon
guovlobeavdegirjjis, sáhtta
Guohtunlávdegoddi, guovlluid várás mat
fátmmastuvvojit beavdegirjjis, mearridit

1. guhte orohat dahje guhte čearru sáhtta
atnit dihto guovllu
2. guohtunáiggiid
3. alimus boazologu.

Dasa lassin sáhtta Guohtunlávdegoddi maiddái
mearridit

4. johtimiid čadaheami
5. ealuid čohkkema ja rátkima
6. sierra bearráigeahččan- ja guođohan-
mearrádusaid
7. spiehkastemiid guovlobeavdegirjji
mearrádusain
8. dohkkehit ovttasbargosoahpamuša 7.
artihkkala mielde
9. cealkámuša 13. artihkkala mielde
10. buhtadusa 24. artihkkala mielde
11. lágalaš gohččosiid ja doaimmaid 25. ja
26. artihkkaliid mielde
12. konvenšuvdnadivada 27. artihkkala

Loahpalaš gáhppálat

- mielde
13. ruđaid olggosmáksit sisamáksojuvvon konvenšuvdnadivadis 28. artihkkala mielde
 14. veahá sirdit saji gokko konvenšuvdnaáiddit galget ceaggát

Guohtunlávdegoddi galgá čuovvut rádjearasttildeaddji boazodoalu ovdáneami ja jahkásaččat dieđihit riikkaid ráđđehusaide.

Artihkal 13

Goappaš riikkaid guovddáš, guovllulaš ja báikkálaš eiseválddit galget vieččahit cealkámuša Guohtunlávdegottis ovdalgo gustovaš eiseváldi dahká mearrádusaid mat sáhttet guoskkahit rádjearasttildeaddji boazodoalu.

Dán lágan gulaskuddan ii dušsindaga ráđđádallangeatnegasvuođa sámi beroštumiid hárrái nu guhká go dán geatnegasvuođa vuodus lea náššuvnnalaš dahje internáššuvnnalaš riekti.

Artihkal 14

Guohtunlávdegotti mearrádusat galget leat eanetlohkomearrádusat (dábálaš eanetlohku). Jus jienasteamis ii leat ovttasge eanetlohku, de mearrida jođiheaddji jietna.

Guohtunlávdegoddi lea dohkálaš dahkat mearrádusaid go jođiheaddji ja unnimustá okta lahttu goappáge riikkas oassálastá mearrideamis.

Áššeráhkkaneamis, dahje lágalaš gohččumiid gárvvisteamis 25. artihkkala vuosttaš oasi mielde ja 26. artihkkala vuosttaš oasi mielde sáhtta jođiheaddji akto mearridit.

Artihkal 15

Guohtunlávdegotti dahkan mearrádusat sáhttet biddjojuvvot fápmui vaikko mearrádus váidaluvvo Dárkkistangoddái. Guohtunlávdegoddi sáhtta goitge mearridit ahte dahkkojuvvon mearrádusa ii galgga bidjat fápmui ovdalgo váidináigemearri lea vássan.

Loahpalaš gáhppálat

Dárkkistangoddi sáhtta mearridit ahte váidaluvvon mearrádus ii galgga fápmuiduvvat ovdalgo váidalus lea loahpalaččat mearriduvvon.

Artihkal 16

Áššeosolaččat dahje earát geaidda mearrádus čuohcá sáhttet váidalit Guohtunlávdegotti mearrádusaid Dárkkistangoddái. Mearrádusaide, maid lea vejolaš váidalit, gusto njeallje-vahkkosaš váidináigemearri dan beaivvi rájes go mearrádus lea vuostáiváldojuvvon. Váidalus galgá leat ollen Guohtunlávdegoddái ovdal dán áigemeari. Jus váidalus olle ilá maŋŋit, galgá Guohtunlávdegoddi hilgut váidalusa.

Kapihtal 4. Norgga-ruoŋa dárkkistangoddi

Artihkal 17

Dárkkistangottis galget leat vihtta lahtu geat nammaduvvojit njealji jahkái. Ráđdehusat nammadit guokte lahtu goabbáge ja nuppis sudnos galgá leat nana máhtolašvuohta boazodoalu birra ja nammaduvvot riikka boazoealáhusa árvalusa mielde ja nuppis galgá leat duopmárgelbbolašvuohta. Dasa lassin galget ráđdehusat ovttasráđiid, Norgga ja Ruoŋa sámedikkiid árvalusa mielde, nammadit ovttalahtu gii galgá leat dárkkistangotti jođiheaddjin. Jođiheaddji galgá leat duopmár dahje galgá leat nana duopmárhárjánupmi.

Juohke lahttui nammaduvvo persovnnalaš várrelahttu seamma eavttuiguin go váldolahttui. Jođiheaddji várrelahttu lea Dárkkistangotti nubbinjođiheaddjin.

Artihkal 18

Dárkkistangotti mearrádusat galget leat eanetlohkomearrádusat (dábalaš eanetlohku). Jus jienasteamis ii leat ovttasge eanetlohku, de mearrida jođiheaddji jietna.

Dárkkistangoddi lea mearrádusfámolaš go buot lahtut oassálastet mearrádusas.

Loahpalaš gáhppálat

Áššeráhkkanemi dáfus sáhtta jodiheaddji akto mearridit.

Dárkkistangotti mearrádusa konvenšuvdnadivada hárrái 27. artihkkala mielde, sáhtta son gii lea geatnegahttojuvvon máksit konvenšuvdnadivada, badjelduolbmamiid dihte mat dahkkojuvvojit Norggas váidalit diggegoddái ja Ruotas váidalit ášši Leanariektái Norrbottena leanas. Dasa lassin ii sáhte doalvut Dárkkistangotti mearrádusaid diggegoddái dahje váidalit Leanariektái.

Stevnnegii dahje váidalussii gusto njealljevahkkosaš váidináigemearri dan beaivvi rájes go mearrádus lea vuostáiváldojuvvon. Stevnnet dahje váidalus galgá leat ollen diggegoddái dahje Leanariektái Norrbottena leanas ovdal dán áigemeari. Jus stevnnet dahje váidalus lea ollen ilá mañjit, galgá duopmostuollu hilgut váidalusa.

Kapihtal 5. Norgga-ruota guohtunlávdegotti ja Norgga-ruota dárkkistangotti oktasaš mearrádusat

Artihkal 19

Guohtunlávdegoddi ja Dárkkistangoddi galget áššiid giedahallamis leat iešheanalaččat eaige váldit ovttage osolačča beali.

Artihkal 20

Guohtunlávdegotti dahje Dárkkistangotti dahkan mearrádusat sáhttet fápmui biddjojuvvot iešguđege riikkas seammá njuolggadusaid mielde go riekteválddálaš duopmu náššuvnnalaš duopmostuolus.

Náššuvnnalaš duopmostuolu mearrádus 18. artihkkala goalmát oasi mielde sáhtta fápmui biddjojuvvot váidi ruovtturiikkas seammá njuolggadusaid mielde go riekteválddálaš duopmu.

Loahpalaš gáhppálat

Artihkal 21

Guohtunlávdegoddi ja Dárkkistangoddi bidjet johtui daid iskkademiid ja guorahallamiid mat leat dárbbášlaččat vai sáhttet doaimmahit dán konvenšuvnna mielde mearriduvvon bargguid.

Guohtunlávdegoddi ja Dárkkistangoddi sáhttet njuolga váldit oktavuoda eiseválddiiguin goappaš riikkain ja bivdit sin veahki. Dárbbu mielde sáhttet goappaš lávdegottit atnit áššedovdiid veahkkin sierra guorahallanbargguide.

Artihkal 22

Guohtunlávdegotti ja Dárkkistangotti lahtut, áššedovdit ja olbmot geat gullet lávdegottiid čállingottiide sáhttet rasttildit riikkaráji gokko heive lávdegottiid bargguid dáfus, mas duollo-, vearro- ja divatfriddjavuohta galgá gustot, ja fievrridit fárusteaset dárbbášlaš biergasiid.

Artihkal 23

Guohtunlávdegotti ja Dárkkistangotti njuolggadusat leat dán konvenšuvnnas mielddusin (2. mielddus).

Guohtunlávdegoddi ja Dárkkistangoddi ráhkadit iešguđege bušeahttaevttohusa juohke jagi. Bušeahtaid dohkkehit ráđdehusat. Golut juogaduvvojit ovtta mađe goappaš riikkaide. Ráđdehusat mearridit ovttasráđiid rehketoallo- ja rehketoalloodárkkistanvugiid.

Kapihtal 6. Mearrádušat bohccuid ruovttoluotta fievrrideami ja badjelduolbmamiid birra

Artihkal 24

Jus orohaga dahje čearu bohccot orrot nuppi riikkas vaikko konvenšuvdna ii atte dan vejolašvuoda, dahje iežas riikka orohaga dahje čearu bohccot orrot dakkár guovllus gos ii leat lohpi konvenšuvnna mielde, de galgá orohat dahje čearru farggamusat máhcahit bohccuid ruovttoluotta lobálaš guohtunguovlluide. Ovdalgo bohccuid doalvu ruovttoluotta de

Loahpalaš gáhppálat

galgá, jus lea vejolaš, dieđihuvvot daidda orohagaide dahje čearuide maidda guoská. Rátkimat dahje miessemearkumat eai goitge oaččo lágiduvvot jus buori áiggis ii leat dieđihuvvon daidda orohagaide dahje čearuide maidda guoská.

Orohat dahje čearru galgá, mannel rátkimiid farggamusat doalvut bohccuid lobálaš guohtunguovlui jus gullelaš áššeosolaččat eai leačča soahpan earaládje gaskaneaset. Jus orohat dahje čearru mii lea ožžon dihtosii rátkimiid birra, ii boađe, ja jus bohccuid ii sáhte máhcahit ruovttoluotta mealgat liigebarggu haga, de sáhtta dat orohat dahje dat čearru gii doaimmaha rátkimiid, njuovvat bohcco ja vuovdit dan boazoeaiggáda nammii.

Jus eai leat soahpamuša bokte mearridan eará, de galgá orohat dahje čearru máksit buhtadusa sutnje gii fuolaha ja fievrida bohccuid ruovttoluotta. Nu maiddái galgá boazoeaiggát máksit njuovvan- ja vuovdingoluid. Go lea sierramielalašvuohta buhtadusa sturrodagas, de mearrida Guohtunlávdegoddi dán.

Artihkal 25

Jus orohat dahje čearru ii fievrrit bohccuid ruovttoluotta nu movt 24. artihkkalis daddjojuvvo, de sáhtta Guohtunlávdegoddi, go son gii lea vaháguvvan dahje gillá heittotvuoda gáibida dan, addit gohččuma orohahkii dahje čerrui mearriduvvon áigái doalvut bohccuid eret.

Jus gohččun ii čuvvojuvvo, de mearrida Guohtunlávdegoddi gii galgá sáhttit juogo fievrridit bohccuid ruovttoluotta dahje njuovvat ja vuovdit daid boazoeaiggáda nammii. Lávdegoddi sáhtta mearridit ahte dákkár doaimmat galget fuolahuvvot riikka ovddasvástideaddji eiseválddi bokte dahje orohaga ja čearu bokte mii lea váldán badjelassas čađahit dákkár doaimma.

Ruovttoluotta máhcahangoluid galgá máksit dat gullelaš orohat dahje čearru mii lea ožžon gohččosa dan dahkat vuosttaš lađđasa vuodul. Njuovvan- ja vuovdingoluid galgá

Loahpalaš gáhppálat

boazoeaiggát máksit. Ruhta mii báhcá njuovvamis ja vuovdimis gullá boazoeaiggádii.

Artihkal 26

Boazoeaiggát, orohat dahje čearru gii ii čuovo mearrádusaid mat dán konvenšuvnnas leat mearriduvvon dahje ii čuovo mearrádusa man Guohtunlávdegoddi dahje Dárkkistangoddi lea dahkan, sáhtta Guohtunlávdegottis oazžut gohččuma mearriduvvon áigái dahkat dahje guođdit dahkamis dihto doaimma. Gohččumis sáhtta bággosáhku mearriduvvot. Jus lea heivvolaš, sáhtta bággosáhku mearriduvvot jotkkolaččat.

Go mearrida bággosáhku sturrodaga galgá vuhtiiváldit dan vahága mii sáhtta čuožžilit jus gohččun ii čuvvojuvvo, ekonomalaš diliid sus gii galgá čuovvut gohččuma ja maiddái eará dilálašvuodaid.

Guohtunlávdegoddi galgá, jus gohččun ii čuvvojuvvo, mearridit makkár ruhtasubmi loahpalaččat galgá máksojuvvo ja goas mañemus máksináigi lea.

Artihkal 27

Guohtunlávdegoddi sáhtta mearridit ahte boazoeaiggát, orohat dahje čearru galgá máksit konvenšuvdnadivada lobihis guođoheami geažil jus nuppi riikka bohccot orrot nuppi riikkas vaikko konvenšuvdna ii atte dan vejolašvuoda, dahje jus iežas riikka bohccot orrot guovllus gos ii leat lobálaš leat konvenšuvnna mielde.

Go veardádallá konvenšuvdnadivada sturrodaga, de galgá vuhtiiváldit earret eará dan vahága man rihkkumuš lea mielddisbuktán ja guoskevačča vejolašvuoda eastadit rihkkumuša. Jus leat earenoamáš ákkat, de sáhtta konvenšuvdnadivada sihkkut oalát.

Jus bággosáhku lea loahpalaččat mearriduvvon 26. artihkkala goalmát oasi mielde, de ii sáhte gáibidit konvenšuvdnadivada dan rihkkumuša ovddas mii gohččumii gullá.

Loahpalaš gáhppálat

Konvenšuvdnadivada galgá máksojuvvot njealji vahku siste dan beaivvi rájes go mearrádus lea dahkkojuvvon.

Artihkal 28

Bággosáhku ja konvenšuvdnadivat 26. ja 27. artihkkaliid mielde galgá mearriduvvot velggolačča náššuvnnalaš ruhtašlájain.

Bággosáhku ja konvenšuvdnadivat galgá máksojuvvot Guohtunlávdegoddái ja adnojuvvot buhtadussan dan orohakkii dahje dan čerrui mii lea vaháguvvan rihkkumuša geažil, ja muđui nai doaimmaide mat leat rádjerasttildeaddji boazodoalu buorrin.

Guohtunlávdegottis lea ovddasvástádus bággosáhku ja konvenšuvdnadivada oaččuhit sisa.

Kapihtal 7. Sierra mearrádusat

Artihkal 29

Go sisačáliha boazomearkka, galgá geahččat bearrái ahte mearka lea earálágan go dohkkehuvvon boazomearkkat guoskevaš guovllus nuppi riikkas. Goappaš riikkaid mearkačálihaneseválddit galget gulaskuddat nuppi riikka mearkačálihaneseválddiin ovdalgo boazomearka sisačalihuvvo.

Artihkal 30

Jus Guohtunlávdegoddi dahje Dárkkistangoddi lea dahkan mearrádusa man vuođul sáhtášii ovddidit buhtadusášši jus dakkár mearrádus livččii mearriduvvon náššuvnnalaš eiseválddiin, de lea sus geasa mearrádus čuohcá vuoigatvuohta cegget ášši lávdegottiid vuostá náššuvnnalaš lága mielde. Ášši mii guoská soapmása vuoigatvuođaid gáržžideapmái sáhttá čuoččaldahttojuvvot dan riikkas gos vuoigatvuođat gáržžiduvvojit. Eará jearaldagain sáhttá ášši ovddiduvvot ruovtturiikka duopmostullui.

Loahpalaš gáhppálat

Artihkal 31

Jus nuppi riikkas rievdaduvvo boazodoalu organiseren dahje almmolaš hálddašeapmi mii mielddisbuktá ahte riektesubjeavttas masa dát konvenšuvdna guoská, rievdá namahus dahje organiserenvuohki, galget konvenšuvnna mearrádušat gustot daidda riektesubjeavttaide mat bohtet daid ovddibuid sadjái. Guoskevaš riikka ráđđehus galgá dieđihit dakkár rievdadusaid birra nuppi riikka ráđđehussii, Guohtunlávdegoddái ja Dárkkistangoddái.

Kapihtal 8. Fápmuiboahhtin ja gustonáigodat

Artihkal 32

Go dát konvenšuvdna fápmuiduvvá, de ii galgga šat gustot beavdegirji juovlamánu 13. beaivvi 1971 Norgga ja Ruota gaska mii guoská daid boazoáiddiid ceggemii ja ortnegisdoallamii mat mannet muhtin sajiin riikkaráji guora (Davvi-Trøndelága ja Lulli-Trøndelága fylkkain ja Jämtlándda leanas).

Artihkal 33

Dát konvenšuvdna galgá dohkkehuvvot ja boahhtá fápmui golbmalogi beaivvi maŋŋil go áššeosolaččat leat dieđihan gaskaneaset čálašeami bokte ahte náššuvnnalaš konstitušunála ášševuogit fápmudeami hárrái leat devdojuvvon. Dárogielat ja ruotagielat teavsttat gustojit dássálaga. Konvenšuvdna galgá jorgaluvvot davvisámegillii, julevsámegillii ja lullisámegillii.

Artihkal 34

Konvenšuvdna lea fámus golbmalogi jagi dan rájes go álgá gustot. Jus konvenšuvdna ii loahpahuvoš maŋemusat vihtta jagi ovdal dán áigodaga, de dat gusto velá logi jagi ja galgá maŋŋil guhkiduvvot logi jahkái hávális jus ii oktage dan celkkeš eret guokte jagi ovdalgo logijagi-áigodat vássá.